DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2020-3-10>
УДК: [378.091.212:614.2]:005.336.5

Ангеліна Анатоліївна Коробченко
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2428-9262>
доктор історичних наук, професор кафедри
педагогіки і педагогічної майстерності,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна
angelinakorobchenko@gmail.com

Владислав Євгенович Пюрко
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-9296-6619>
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького;
вчитель ЛФК, асистент вчителя в класі
з інклюзивною формою навчання,
Мелітопольська загальноосвітня школа I-III ступенів № 22
Мелітопольської міської ради Запорізької області,
м. Мелітополь, Україна
vlad.1994ak@gmail.com

ВИДИ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В оглядовій статті охарактеризовано основні види готовності (професійна, особистісна, психологічна, фізична, соціальна, педагогічна та практична) фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до використання здоров'язберезувальної технології у професійній діяльності, наголошено на особливостях використання в роботі фізичного терапевта ресурсів Міжнародної класифікації функціонування, яка має на меті визначити уніфіковану та стандартизовану мову і схеми опису станів здоров'я, а також станів, пов'язаних із здоров'ям та компонентами добробуту клієнта (зокрема, таких як освіта та праця).

Ключові слова: *види готовності, підготовка фахівців, фізична терапія, ерготерапія, здоров'язберезувальні технології, професійна діяльність, міжнародна класифікація.*

Вступ. Вітчизняна система вищої освіти перебуває на перехідному етапі розвитку, для якого характерні процеси пошуку й затвердження нових підходів до навчання, що покликані найбільш повно узгоджуватися з потребами реформування сучасного українського суспільства (*Реформування вищої освіти*, 2017). Це зумовлене інтеграцією вітчизняної системи вищої освіти до єдиного європейського освітнього

простору. У Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, затвердженій Указом Президента України, та Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 рр., схваленої Кабінетом Міністрів України 25 жовтня 2017 р., поряд з іншими напрямками реформування, визначено культурно-освітній напрям, який передбачає впровадження європейських норм і стандартів у вищій освіті,

поширення власних здобутків нашої країни у галузі освіти у Європейському Союзі (Гриневич, 2015; Рєзніков, 2020).

Проблематика реформування вищої освіти в Україні, зокрема, пов'язана з підвищенням якості професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, з переорієнтуванням освіти на розвиток майбутнього фахівця інноваційного типу, який демонструє здатність до творчої співпраці в міждисциплінарній команді, володіє сучасними інноваційними реабілітаційними технологіями та спрямовує власні зусилля на відновлення, корекцію й підтримку рухових функцій людини (Волошко, 2019; *Міжнародна класифікація*, 2007; Ryurko et al., 2018). Важливим ресурсом для розвитку такого фахівця є заклади вищої освіти, зокрема ті, які надають послуги з набуття студентами магістерського рівня підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії. Згідно зі статтею 5 (Розділ II. «Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти») Закону України «Про вищу освіту» (2014) цей рівень освіти передбачає глибокі теоретико-методологічні знання, практичні вміння, навички за обраною спеціальністю. Результатом професійної підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії є формування у них професійних компетентностей, оволодіння спеціальними знаннями фундаментальних, педагогічних, психологічних, медичних дисциплін та практичними вміннями й навичками у сфері відновлення здоров'я, здатностей до використання набутого досвіду в різних сферах реабілітаційної діяльності.

Окрім цього, питання оптимізації професійної підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії набуває особливої актуальності в умовах значного погіршення здоров'я української нації, що викладено в таких нормативних документах, як: «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 34/2013), «Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016), «Концепція Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020:

український вимір» 2012–2020 рр.» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 № 1164-р), Проєкт «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки», який оприлюднило Міністерство освіти і науки для громадського обговорення у 2020 році.

Роль якісної вищої освіти майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів для накопичення здоров'язбережувального потенціалу нації протягом останніх десятиліть є предметом досліджень багатьох українських та зарубіжних вчених. Так, з позицій сучасного стану здоров'я українців Л. Рибалко (2016) актуалізує нагальну потребу суспільства у висококваліфікованих спеціалістах з фізичної терапії та ерготерапії, які, для задоволення всіх потреб громадян, повинні мати якісну підготовку, володіти фундаментальними знаннями, вміннями та навичками, бути готовими до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності, ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів і творчо підходити до вирішення неординарних питань як на державному, так і регіональному рівнях. Більшість науковців, які вивчають проблеми фізичної реабілітації та ерготерапії (М. Романишин, 2009, А. Почтовюк та ін., 2015; S Kazakova, 2019; C. Wikström-Grotell et al., 2012 ті інші) наголошують, що ключовим критерієм підготовленості майбутнього фахівця з фізичної терапії та ерготерапії є сформованість у нього певних видів готовності, які корелюють із ефективністю його професійної діяльності у питаннях збереження здоров'я населення.

У зв'язку з цим **метою** нашої статті було вивчення видів готовності фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до здійснення професійної діяльності із збереження здоров'я населення. Для досягнення мети використаний комплекс **методів**: загальнонаукові (аналіз, синтез, систематизація, порівняння тощо), пошуково-аналітичні, інтерпретаційно-статистичні.

Виклад основного матеріалу.

Результативність системи підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії визначається: науковими знаннями про сутність, закономірності, особливості, принципи, мету, завдання і зміст роботи з відновлення здоров'я населення і

технологіями його здійснення, що ґрунтується на сформованості у майбутніх фахівців окремих

видів готовності до професійної діяльності (табл.1).

Таблиця 1.

Окремі види готовності майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів до професійної діяльності за різними науковими джерелами (Рябокін, 2010)

Окремі види готовності до професійної діяльності, виокремлені Л. Рябокін (2010)	Автори, на роботи яких посилається авторка
Мотиваційні компоненти; емоційні компоненти; пізнавальні компоненти; вольові компоненти.	М. Дьяченко, Л. Кандилович
Мотиваційний компонент; операційний компонент; орієнтувальний компонент; вольовий компонент; оцінний компонент.	М. Дьяченко, Л. Кандилович, В. Пономаренко
Психічна спрямованість особистості; інтегральний психофізіологічний компонент; образ структури дій.	Л. Нерсесян, В. Пушкін
Ідейна готовність; функціональна готовність; моральна готовність; психічна готовність; спеціальна готовність (теоретична, тактична, технічна й фізична).	А. Пуні

Дослідженнями О. Базильчука (2018) доведено, що показниками результативності підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії є сформованість у нього таких різновидів професійної готовності, як: професійна, психологічна й особистісна. На нашу думку, цей перелік доцільно доповнити фізичною, практичною, педагогічною та соціальною готовністю фахівця з фізичної терапії та ерготерапії до втілення здоров'язберезувальних технологій у свою професійну діяльність (рис. 1).

Педагогічна готовність обумовлюється спрямованістю й здатністю суб'єкта виконувати обрану професійну діяльність відповідно до нормативних вимог і виникає наприкінці періоду професійної підготовки в результаті формування таких її послідовних проявів, як: готовність до вибору професії, готовність до освітньо-педагогічної діяльності з оволодіння професією і готовність до виконання професійної діяльності (Карамушка та ін., 2013; Danylevych et al., 2017).

Л. Рябокін (2010) визначає психологічну готовність до фахової діяльності одним із ключових компонентів професіоналізму майбутнього фізичного терапевта та ерготерапевта. В. Сластьонін та В. Єлісєєв (2005, с. 270) визначають її як результат професійної

освіти й виховання, соціальної зрілості особистості. Л. Карамушка та Т. Канівець (2013, с. 217) зазначають, що психологічна готовність до здійснення професійної кар'єри включає в себе сукупність психологічних якостей, необхідних студентам для ефективної професійної кар'єри, що складаються з когнітивного, мотиваційного, операційного та особистісного компонентів. А. Кукуєв (2010, с. 34) виділяє фахове самовизначення, професійне виховання та самовиховання як чинники її формування. У динамічній структурі психологічної готовності В. Сластьонін та В. Єлісєєв (2005, с. 272) визначають такі елементи: усвідомлення своїх потреб, вимог суспільства чи поставленого іншими людьми завдання; усвідомлення цілей, досягнення яких приведе до задоволення потреб чи виконання завдання; осмислення та оцінка умов, в яких відбуватимуться дії та актуалізуватиметься досвід; визначення способів вирішення завдань або виконання вимог; прогнозування виявлення своїх інтелектуальних, емоційних, мотиваційних і вольових процесів; мобілізація сил відповідно до умов завдання, самонавіювання в досягненні мети. Нами підтримується думка вчених.

Л. Карамушка та Т. Канівець (2013, с. 217) у процесі дослідження виявили низку проблем у

розвитку компонентів психологічної готовності фахівців фізичної реабілітації та ерготерапії до здійснення професійної кар'єри, зокрема мотиваційного (переважання мотивів навчання над мотивами майбутньої роботи; переважання «зовнішніх» мотивів як навчання, так і роботи над «внутрішніми»), когнітивного (недостатній рівень знань щодо сутності професійної кар'єри, вікових, гендерних аспектів професійної кар'єри,

складових психологічної готовності до здійснення професійної кар'єри), операційного (недостатній рівень власної активності до здійснення професійної кар'єри та поведінкової активності загалом), особистісного (недостатня вираженість інтернальності, особливо у сфері виробничих відносин, низький рівень розвитку лідерських якостей) характеру.

Рис.1. Узагальнена схема видів готовності при підготовці фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я населення.

В. Сластьонін (2005) вирізняє, з одного боку, психологічну, психофізіологічну та фізичну готовність, а з іншого боку – науково-теоретичну та практичну компетентність як основу професіоналізму. Найважливішим компонентом загальної професійної готовності, на наш погляд, є морально-психологічна готовність до соціальної роботи з різними верстами населення, що забезпечує високі результати професійної діяльності. Зміст науково-теоретичного компонента професійної готовності полягає в узагальненому вмінні педагогічно мислити, що

передбачає наявність у педагога аналітичних, прогностичних, проєктних і рефлексивних умінь.

Аналіз психолого-педагогічної літератури (М. Романішин, 2009; Л. Волошко, 2017; В. Wächter, 2003; Л. Рябокін, 2010) виявив, що сутність професійної готовності, як виду готовності майбутнього фахівця до реалізації професійних завдань, включає в себе і психічний стан, і комплекс властивостей особистості, й рівень професійної культури, тобто це багатопланове утворення, всі компоненти якого взаємопов'язані і взаємозумовлені, і відсутність у фізичного терапевта або ерготерапевта хоча б

одного з них обов'язково призведе до виникнення диспропорції у структурі особистості фахівця.

Змістом практичної готовності майбутнього фізичного терапевта та ерготерапевта, як виду його готовності до здійснення професійної діяльності, є зовнішні (предметні) вміння, до яких належать організаторські та комунікативні вміння, а також професійно-педагогічні вміння (Сластьонін, 2005). У зв'язку з цим підготовка фахівця повинна бути спрямована на формування у нього достатнього рівня готовності психіки та стійких, статичних компонентів професійної підготовленості.

У суспільному житті кожен фахівець стикається з багатомірністю форм поведінки, часто протилежними способами життєдіяльності, що породжує питання про моральний вибір, тобто соціальну готовність спеціаліста усвідомлено надати перевагу відповідній формі поведінки залежно від морально-етичних норм (Недибалюк, 2018).

Особистісну готовність розуміємо як наявність мотивів діяльності, пізнавальне ставлення до зовнішнього світу, сформованість комунікативних умінь та навичок, бажання спілкуватися, достатній рівень емоційного і волевого розвитку психіки. Сутність особистісної готовності полягає у формуванні нової позиції на певному етапі соціалізації суб'єкта (позиція професійного вибору). Особистісна готовність має прояв у певному ставленні до діяльності, ситуації, інших людей, самого себе (Gunn, 2012; Prystupa et al., 2015; Petty, 2013). Працюючи над проблемою особистісної готовності В. Сластьонін наголосив на значущості необхідних умов, що мають велике значення, а саме: самостійність і критичне засвоєння інформації, активна участь у вирішенні суспільно-значущих завдань, розвиток творчого потенціалу. На думку В. Матюхіна та О. Кобзевої (2016), особистісна готовність має включати такі складові: мотиваційна (ставлення, інтерес до предмета діяльності, а також інші стійкі мотиви), орієнтаційна (знання та уявлення про особливості майбутньої спеціальності), операційна (знання, навички; вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати), волева (самоконтроль, саморегуляція), оціночна (самооцінка рівня підготовленості).

Разом із тим фізична готовність передбачає наявність у фахівця відповідного рівня фізичного здоров'я, сформованості і розвиненості необхідних для успішної професійної діяльності фізичних якостей, наявність відповідного рівня фізичної культури особистості. Це очевидно, оскільки будь-яка професійна діяльність припускає, що відповідний рівень фізичних сил, фізичної енергії, пов'язаний з витратою не тільки психічної, але й фізичної енергетики (Базильчук, 2018; Kazakova et al., 2016). Багаторічною практикою доведено (Базильчук, 2018; Кукуєв, 2010; Gunn et al., 2012), що засоби фізичної терапії та ерготерапії є найбільш фізіологічними, а при більшості захворювань виявляються найбільш ефективними.

Чинники, що обумовлюють і визначають види готовності фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я населення, поділяються на зовнішні та внутрішні. При цьому внутрішні чинники вступають у взаємодію із зовнішніми чинниками, до яких відносимо: 1) глобалізацію геополітичних суперечностей, які потребують негайного вирішення у XXI ст.; 2) специфіку економічних і культурних змін в українському суспільстві, що перетворюють наукові дослідження на стратегічний потенціал, який керує розвитком суспільства і пред'являє відповідні вимоги до державних освітніх стандартів; 3) технологізацію освітніх процесів. До внутрішніх чинників відносимо: 1) потенційну здатність фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, до творчої діяльності, одним з видів якої є реабілітаційна діяльність; 2) перетворення знань щодо роботи з відновлення здоров'я соціуму в значущу складову особистості, яка дозволяє адаптовано реалізовувати складні моделі реабілітаційної діяльності; 3) появу у фахівців з фізичної терапії та ерготерапії нових особистісних сенсів, що виражаються в різних формах позитивного ставлення до відновлення здоров'я населення, в зміні цінностей, позицій, потреб, інтересів, мотивів, емоцій (Базильчук, 2018; Волошко, 2017, 2019; Karamushka et al., 2013; Кукуєв, 2010).

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія перебуває на етапі становлення, приведення нормативно-правової бази до

міжнародних норм. Підтвердженням цього стало затвердження у 2018 році стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (наказ МОН України № 1419 від 19.12.2018 р.), в якому визначено вимоги до практичних результатів навчання майбутніх фізичних терапевтів, зокрема ПР 07 – трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків. Знання особливостей застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я є важливим практико-орієнтованим завданням системи підготовки цих фахівців до професійної діяльності (Волошко, 2017). Зазначимо, що в Україні переклад Міжнародної фахової класифікації був затверджений у 2018 році (наказ МОЗ України № 981 від 25.05.2018 р.) в рамках реалізації Плану заходів із впровадження Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (розпорядження КМУ від 28 грудня 2017 р. №1008), у той час, як Міжнародна класифікація функціонування була схвалена у 2001 р. під час 54-ї Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я. У 2007 р. була прийнята версія ICF для дітей та підлітків.

Визначені види готовності фахівців до професійної діяльності цілком розкривають специфічність підготовки фахівця з фізичної терапії та ерготерапії, що відображається в основних засадах Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF) є класифікацією компонентів функціональності та обмеження життєдіяльності (Волошко, 2017). Існують значні переваги використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я як для пацієнтів, так і фізичних терапевтів та ерготерапевтів. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження

життєдіяльності та здоров'я не є нозологічно орієнтованою, а враховує зміни в стані здоров'я без урахування причин, по факту на момент огляду. Ця класифікація орієнтована не лише на констатацію тяжкості наслідків захворювань, у ній вперше робиться акцент на адаптивно-компенсаторні можливості організму, важливість максимального залучення осіб з особливими освітніми потребами до суспільного життя (Bazyl'chuk, 2018; Danylevych et al., 2017). Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я робить акцент на інтеграції фізичних, ментальних та соціальних аспектів стану здоров'я людини (Міжнародна класифікація, 2007; *Measuring Health and Disability*, 2010; Kazakova et al., 2019; Petty, 2013; Prystupa et al., 2015).

Класифікація виходить з того, що діагноз не розкриває функціональні можливості людини, він важливий для визначення причини та прогнозу. Проте для планування та реалізації реабілітаційних втручань потрібна інформація саме про обмеження функцій організму. Після того, як міждисциплінарна реабілітаційна команда буде мати інформацію про повсякденну діяльність, у якій клієнт/пацієнт зобов'язаний брати участь, може бути запропонована послідовність вирішення проблеми реабілітації на основі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (Кукуєв, 2010; *Міжнародна класифікація*, 2007; Murza, 2010; Pochtoviuk et al., 2015).

Для стандартизації та розуміння функціонування в міждисциплінарній оцінці використовують кваліфікатори, які дозволяють усім членам мультидисциплінарної команди кількісно оцінити масштаб проблем, навіть у тих сферах функціонування, де певний з них не є фахівцем. Погіршення або обмеження кваліфікується 0 (немає проблеми: 0-4%), 1 (помірна проблема: 5-24%), 2 (середня проблема: 25-49%), 3 (тяжка проблема: 50-95%) до 4 (повна проблема: 96-100%). Фактори навколишнього середовища визначаються кількісно у вигляді від'ємних чи додатних величин, що вказує на ступінь впливу навколишнього середовища або як бар'єра або сприятливого фактора. Кваліфікатори оцінюють

ефективність лікування та реабілітації, отже, зменшення оцінки кваліфікатора можна інтерпретувати як збільшення функціональних можливостей пацієнта (Сластенин та ін., 2005; *Стратегія реформування*, 2003; Bazyl'chuk, 2018; Danylevych et al., 2017; Gunn et al., 2012; Kazakova et al., 2019; *Measuring Health and Disability*, 2010; Petty, 2013; Prystupa et al., 2015; Pyurko et al., 2018; Wächter, 2003).

Отже, функціонування та обмеження життєдіяльності через Міжнародну класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я розглядається як взаємодія між навколишнім середовищем та станом здоров'я людини, і тому класифікатор створює більш інтегроване розуміння у фахівців з фізичної терапії та ерготерапії того, як ефективніше планувати процес реабілітації, надавати реабілітаційні послуги для людей із хронічними захворюваннями та інвалідністю, співпрацюючи з членами міждисциплінарної команди та найближчим соціальним оточенням пацієнтів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз літературних джерел виявив, що основним показником результативності

професійної підготовки майбутнього фізичного терапевта та ерготерапевта в закладі вищої освіти є сім видів готовності до здійснення фахової діяльності: професійна, психологічна, особистісна, фізична, практична, педагогічна та соціальна. Зasadничим для розвитку зазначених видів готовності є осмислення та використання у практичній роботі Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, адже ця саме ця класифікація вперше визначила порушення розвитку особи не через нозологію, а через філософію якості її життя. Відповідно, маркером професійності майбутнього фізичного терапевта є його здатність до покращення якості життя клієнта засобами здоров'язберігаючих технологій та спеціальних корегуючих заходів.

Перспективами нашої роботи є розгляд системного підходу до формування готовності фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до професійної діяльності з різними верстами населення, особливу увагу приділяючи особам з особливими освітніми потребами.

Література

- Базильчук О. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів: теоретично-методичний аспект: монографія. Хмельницький: ПП Монускрипт, 2018а. 534 с.
- Волошко Л. Б. Основні компоненти та характеристики професійної взаємодії фахівців з фізичної реабілітації. *Молодь і ринок*. 2017. № 9 (152). С. 77–81.
- Волошко Л. Б. Сучасні аспекти застосування Міжнародної класифікації функціонування у підготовці майбутніх фізичних терапевтів. *Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Фізична реабілітація та здоров'язберезувальні технології: реалії і перспективи» (14 листопада, 2019 р.)* [гол. ред. Л. М. Рибалко]. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2019. С. 37–39.
- Гриневич Л. М. Вітчизняна педагогічна теорія про розвиток освіти в Україні у контексті євроінтеграційних процесів *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 1–2. С. 5–11. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2015_1-2_3
- Карамушка Л. М., Канівець Т. М. Психологічна готовність студентів для здійснення майбутньої професійної кар'єри: зміст, структура і чинники. *Правничий вісник університету «КРОК»*. 2013. Вип. 16. С. 211–219.
- Кобзева О., Матюхін В. Успішний фахівець 2020 років: вимоги та технології підготовки *Інформаційні технології та Інтернет у навчальному процесі та наукових дослідженнях* URL : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13416>
- Кукуев А. И. Андрагогический подход в педагогике: автореф. дисс. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. Ростов н/Д, 2010. 55 с.

- Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, 2007. URL : <https://moz.gov.ua/mkf>. (Дата звернення: 12 січня 2021)
- Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація. Київ : Олан, 2010. 488 с.
- Недибалюк О. С. Структура соціально-психологічної готовності неповнолітніх засуджених до ресоціалізації // *Актуальні проблеми психології* Т. 7, Вип. 35. С.168–176.
- Почтовюк А. Б., Сухомлин Л. В. Вища освіта України: європейська інтеграція. *Економічний форум*. 2015. № 2. С. 98–104.
- Реформування вищої освіти України: інновації Болонського процесу. Розділ 2. Завдання та перспективи науки в умовах інноваційного розвитку 2017. С. 215-245. URL : https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Zadykhaio/2_2.pdf
- Резніков В. В. Концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України Державне управління та місцеве самоврядування, 2020, вип. 1(44) . С. 66–72. DOI : 10.33287/102009
- Рибалко Л. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації на засадах еколого-еволюційного підходу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016. Вип. 3 (2). С. 295–299.
- Романишин М. Я. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації до роботи із спортсменами: автореф. дис. ... к-та. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2009. 20 с.
- Рябокін Л. М. Формування готовності до професійної діяльності як психолого-педагогічна проблема *Вісник післядипломної освіти*. 2010. Вип. 1(2). С. 344–349. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2010_1%282%29_41
- Сластенин В. А., Елисеєв В. К. Рефлексивная культура учителя как субъекта педагогической деятельности. *Педагогическое образование и наука*. 2005. № 5. С. 37–41.
- Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. Київ: «К.І.С.», 2003. 296 с.
- Bazyl'chuk O.V. Contrastive analysis of structure and content of professional training of specialists in physical therapy in higher educational establishments of Norway and Ukraine. *Danish Scientific Journal*. (Denmark). 2018b. Vol. 2, №9. P. 21–24.
- Danylevych M., Romanchuk O., Hrybovska I., Ivanochko V. Pedagogical conditions of introduction of innovative educational technologies into the professional training of future specialists in the field of physical education and sport. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. Vol. 17 (3). Art 171. P. 1113–1119.
- Gunn H., Hunter H., Haas B. Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. *Physiotherapy*. 2012. № 98 (4). P. 330–335.
- Kazakova S. M., Pyurko V. E., Zabavliaieva T. A. An integrated approach to studying human health in applying the humanitarian aspects of transformation in society. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. The Academy of Management and Administration in Opole. *Monograph «Problems and prospects of territories socio-economic development»*. Opole. 2019. Part 3.2. URL : <https://www.wszia.opole.pl/oferta-edukacyjna/pedagogika/ebooki/>
- Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule (WHODAS2.0) /ed. by T. B. Üstün, N. Kostanjsek, S. Chatterji, J. Rehm, 2010. 122 p.
- Petty J. Interactive, technology-enhanced self-regulated learning tools in healthcare education: A literature review Review. *Article Nurse Education Today*. 2013. Vol. 33. Issue 1 (January). P. 53–59.
- Prystupa E., Pavlova I. Evaluation of health in context of life quality studying. *Postępy Rehabilitacji = Advances in Rehabilitation*. 2015. Vol. 29. №2. P. 33–38.
- Pyurko V. E., Kazakova S. M., Shipilov D. A. System approach in the development of individual rehabilitation programs for people who have received wrenings in the results of combat actions. *Тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Реабілітація учасників бойових дій в Україні:*

досвід та перспективи» (23 листопада, Хмельницький, 2018 р.). Хмельницький, 2018. С. 62–66.

Wächter B. An introduction: internationalisation at home context. *Journal of Studies in International Education*. 2003. Vol. 7. №1. P. 5–11.

Wikström-Grotell C., Erikss K. Movement as a basic concept in physiotherapy. A human science approach. *Physiotherapy Theory and Practice*. 2012. Vol. 28. Issue 6. P. 428–438.

References

Bazylchuk, O. V (2018). Contrastive analysis of structure and content of professional training of specialists in physical therapy in higher educational establishments of Norway and Ukraine. *Danish Scientific Journal*. Vol. 2, № 9. 21–24. (eng).

Bazylchuk, O. V. (2018). Professional training of future specialists in physical therapy, occupational therapy to work on restoring the health of athletes: theoretical and methodological aspect: monograph. PP Manuscript. (ukr).

Danylevych, M., Romanchuk, O., Hrybovska, I. & Ivanochko, V. (2017). Pedagogical conditions of introduction of innovative educational technologies into the professional training of future specialists in the field of physical education and sport. *Journal of Physical Education and Sport*. Vol. 17 (3). Art 171. 1113–1119. (eng).

Gunn, H., Hunter, H. & Haas, B. (2012). Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. *Physiotherapy*. № 98 (4). 330–335 (eng).

Hrynevych, L. M. (2015). Domestic pedagogical theory on the development of education in Ukraine in the context of European integration processes. *Pedagogical process: theory and practice*. 2015. № 1–2 (46–47). 5–10 (ukr).

Karamushka, L. M. & Kanivets, T. M. (2013). Psychological readiness of students for future professional careers: content, structure and factors. *Legal Bulletin of KROK University*. Publ. 16. 211–219 (ukr).

Kazakova, S. M., Pyurko V. E., Zabavliaieva T. A. (2019). An integrated approach to studying human health in applying the humanitarian aspects of transformation in society. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. The Academy of Management and Administration in Opole. *Monograph «Problems and prospects of territories socio-economic development»*. Opole. Part 3.2. <https://www.wszia.opole.pl/oferta-edukacyjna/pedagogika/ebooki/> (eng).

Kobzieva, O. V. & Matiukhin, V. O. (2016). Successful specialist of the 2020s: requirements and training technologies. Scientific publication «Internet-Education-Science – 2016»: *Proceedings of the tenth international scientific-practical conference*. VNTU. 164–166. (ukr).

Kukuev, A. Y. Andragogical approach in pedagogy: abstract of thesis for the degree of Doctor of Ped. Sciences: 13.00.01. 2010 (rus).

Üstün, T. B., Kostanjsek, N., Chatterji, S. & Rehm, J. (Eds.) (2010). Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule (WHODAS2.0) (eng).

International Classification of Functioning, Life and Health Restrictions [electronic resource]. <https://moz.gov.ua/mkf> (Date of application: January 12, 2021) (ukr).

Murza, V. P. (2010). Psychological and physical rehabilitation. Olan (ukr).

Nedybaliuk, O. S. (2018). The structure of social and psychological readiness of juvenile convicts for re-socialization. *Current problems of psychology*. T. 7. Vol. 35. 168–176 (ukr).

Petty, J. (2013). Interactive, technology-enhanced self-regulated learning tools in healthcare education: A literature review Review. *Article Nurse Education Today*. Vol. 33. Issue 1 (January). 53–59 (eng).

Pochtoviuk, A. B. & Sukhomlyn, L. V. (2015). Higher education in Ukraine: European integration. *Economic forum*. 2015. № 2. 98–104 (ukr).

Prystupa, E. & Pavlova, I. (2015). Evaluation of health in context of life quality studying. *Postępy Rehabilitacji Advances in Rehabilitation*. Vol. 29. № 2. 33–38. (ukr).

- Pyrko, V. E., Kazakova, S. M. & Shipilov, D. A. (2018). System approach in the development of individual rehabilitation programs for people who have received wrenings in the results of combat actions. *Abstracts of the III All-Ukrainian scientific-practical conference "Rehabilitation of Combatants in Ukraine: Experience and Prospects" (November 23, Khmelnytskyi, 2018)*. 62–66. (ukr).
- Reforming higher education in Ukraine: innovations of the Bologna process. Section 2. Tasks and prospects of science in terms of innovative development. 2017. 215–245. (ukr).
- Riabokin, L. M. (2010). Formation of readiness of professional activity as a psychological and pedagogical problem. *Bulletin of postgraduate education*. Vol. 1 (2). 344–349. (ukr).
- Rieznikov, V. V. (2020). Conceptual bases of the strategy of formation and implementation of state policy in the sphere of european integration of Ukraine. *Public administration and local self-government*. Vol. 1 (44). 66–72. (ukr).
- Romanyshyn, M. Ya. (2009). Professional training of specialists in physical rehabilitation to work with athletes: synopsis of Ph.D. thesis (ukr).
- Rybalko L. M. (2016). Professional training of future specialists in physical rehabilitation on the basis of ecological-evolutionary approach. Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15: *Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Publ. 3 (2). 295–299. (ukr).
- Slastenyn V. A. & Elyseev V. K. (2005). Reflective culture of the teacher as a subject of pedagogical activity. *Pedagogical education and science*. 2005. № 5. 37–41. (rus).
- Strategy of education reform in Ukraine: recommendations on educational policy. (2003). KIS (ukr).
- Voloshko, L. B. (2017). The main components and characteristics of professional interaction of specialists in physical rehabilitation. *Youth and the market*. 2017. № 9 (152). 77–81. (ukr).
- Voloshko L. B. (2019). Modern aspects of the application of the International Classification of Functioning in the training of future physical therapists. *Proceedings of the V All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation «Physical Rehabilitation and Health Technologies: Realities and Prospects» (November 14, 2019) [ch. ed. L.M. Rybalko]*. Yuri Kondratyuk National University. 37–39 (ukr).
- Wächter, B. (2003). An introduction: internationalisation at home context. *Journal of Studies in International Education*. Vol. 7. № 1. 5–11. (eng).
- Wikström-Grotell, C. & Erikss, K. (2012). Movement as a basic concept in physiotherapy. A human science approach. *Physiotherapy Theory and Practice*. Vol. 28. Issue 6. 428–438. (eng).

ВИДЫ ГОТОВНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ И ЭРГОТЕРАПИИ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЗДОРОВЬЯСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ангелина Коробченко, доктор исторических наук, профессор кафедры педагогики и педагогического мастерства, Мелитопольский государственный педагогический университет имени Богдана Хмельницкого, Мелитополь, Украина, e-mail: angelinakorobchenko@gmail.com

Владислав Пюрко, соискатель высшего образования степени доктора философии по специальности 011 Образовательные педагогические науки, Мелитопольский государственный педагогический университет имени Богдана Хмельницкого; учитель ЛФК, ассистент учителя в классе с инклюзивным форме обучения, Мелитопольская общеобразовательная школа I-III ступеней № 22 Мелитопольского городского совета Запорожской области, Мелитополь, Украина, e-mail: vlad.1994ak@gmail.com

В обзорной статье охарактеризованы основные виды готовности (профессиональная, личностная, психологическая, физическая, социальная, педагогическая и практическая) специалистов по физической терапии и эрготерапии к использованию здоровьесберегающей технологии в профессиональной деятельности. Отмечено особенности использования в работе физического терапевта ресурсов Международной классификации функционирования, которая определяет унифицированный стандартизированный язык и схемы описания состояний здоровья, связанных с компонентами благополучия клиента (в частности, таких как образование и труд).

Ключевые слова: виды готовности, подготовка специалистов, физическая терапия, эрготерапия, здоровьесберегающие технологии, профессиональная деятельность, международная классификация.

TYPES OF READINESS OF SPECIALISTS IN PHYSICAL THERAPY AND OCCUPATIONAL THERAPY FOR THE USE OF HEALTH-PRESERVING TECHNOLOGIES IN THEIR PROFESSIONAL ACTIVITY

Anhelina Korobchenko, Doctor of Historical Sciences, Professor at the Department of Pedagogy and Pedagogical Skills, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine, e-mail: angelinakorobchenko@gmail.com

Valdyslav Piurko, Ph. D. Student in the specialty 011 Educational pedagogical sciences, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University; exercise therapy teacher, assistant teacher in the classroom with an inclusive form of education, Melitopol Comprehensive School of I-III degrees № 22 of Melitopol City Council of Zaporizhzhia region, Melitopol, Ukraine, e-mail: vlad.1994ak@gmail.com

The article considers the types of readiness of specialists in physical therapy and occupational therapy to use health-preserving technologies in professional activities, which are determined by: scientific knowledge about the nature, patterns, features, principles, purpose, objectives and content of work to restore public health and implement such technologies. The main indicator of the effectiveness of specialist training is the psychological, pedagogical, professional, practical, social, personal and physical readiness of a specialist in physical therapy and occupational therapy to work to restore the health of the socio-component of our society. It is shown that the main property of a specialist in physical therapy and occupational therapy is a generalized ability to think pedagogically, which implies that the teacher has analytical, prognostic, design and reflexive skills. Features of both practical and professional readiness of the specialist are external (subject) skills, which include organizational and communication skills. The main types of readiness (professional, personal, psychological, physical, social, pedagogical and practical) of specialists in physical therapy and occupational therapy to use health technology in professional activities are described; the peculiarities of use in working with patients when compiling rehabilitation programs based on the International Classification are indicated. functioning, limitation of life and health, which aims to define a unified and standardized language and

schemes for describing health and health-related conditions, which introduces the definition of the components of health and some related to health, components of well-being (in particular, such as education and work). This classification has moved away from the classification of "disease consequences" and has become a classification of "health components". The components of health determine the components of health, while the "consequences" focus on the impact of disease or other health conditions on the end result. The international classification of functioning, limitation of life and health is not nosologically oriented, but takes into account changes in health without regard to the facts, at the time of the examination. This classification is focused not only on the severity of the consequences of diseases, it for the first time emphasizes the adaptive and compensatory capabilities of the body, the importance of maximum involvement of people with special educational needs in public life, which deal with physical therapists and occupational therapists activities.

Key words: *types of readiness, training of specialists, physical therapy, occupational therapy, health-preserving technology, professional activity, international classification.*

Авторський внесок кожного із співавторів: Коробченко А. А. – 50 %, Пюрко В. Є. – 50 %

Стаття надійшла до редакції / Received 01.11.2020

Прийнята до друку / Accepted 11.12.2020

Унікальність тексту 87,7 % (Unicheck ID 1006842157)

© Коробченко Ангеліна Анатліївна, Пюрко Владислав Євгенович, 2020.